

Mari Jungstedt

Dubbele stilte



A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

De auto draaide van de grote weg af en reed verder over een zandweggetje dat het bos in liep. Het was ondertussen donker geworden en slechts het kille licht van de koplampen wees de weg. Hier stonden hoge dennenbomen, hoger dan wat normaal was op Gotland. Ze stonden dicht op elkaar tussen het struikgewas; de takken zochten elkaars gezelschap als beschutting tegen de wind wanneer de stormen landinwaarts trokken. Hoewel het nu windstil was. De eenzame auto hobbelde verder, om vervolgens te stoppen op de open plek bij het meertje – eigenlijk niets meer dan een poel. De maan scheen rond en wit boven het spiegelgladde water. Nevel steeg op vanaf het wateroppervlak, langzaam naar boven naar de hemel, loste op en verdween in het lege niets.

Het stel tuimelde de auto uit, volkomen opgaand in hun liefdesspel. Ze zat aan hem vastgeplakt, lippen op lippen, lijf op lijf, handen die koortsachtig hun weg zochten onder de kleren. Ze lachte, en het geluid plantte zich voort over het wateroppervlak, stuiterde tussen knoestige stammen en zwerfkeien die lukraak her en der verspreid lagen, als uit het niets. De takken van een oude wilg reikten over het koude, zwarte water en streelden het gladde oppervlak.

Ze leunde tegen de stam, spreidde haar armen en sloot haar ogen. De geur van vocht en aarde in haar neus, de koele, dauwfrisse lucht op haar blote huid maakten haar nog opgewondener. Hij beet hard in haar schouder; ze schreeuwde, rukte zich los uit zijn greep en rende in de richting van het bos. Boven op de heuvel tegenover het meertje haalde hij haar in; hij duwde haar tegen een den. De schors schuurde tegen haar rug. Zijn ogen glansden in het donker. Langzaam maakte hij de knopen van haar jurk los. Streelde haar blote schouders, tot de stof verschoof en de jurk langs haar lichaam gleed en op haar enkels viel. Ze had niet de moeite genomen om een bh aan te trekken. Dagenlang had ze hiernaar verlangd.

Ze trilde. Zijn gezicht was heel dichtbij en zag er vreemd uit in de maneschijn. Ze spraken niet tijdens het liefdesspel. Hij zuchtte toen hij met zijn ene hand over haar lichaam gleed, met haar borsten speelde,

zijn hand erop liet liggen, rondjes draaide. Voorzichtig strijkend met zijn vingertoppen volgde hij de lijn waar de ribben samenkwamen en ging vervolgens verder, naar de navel. Wandelde met zijn vingertoppen weer naar boven. Bewoog langzaam heen en terug tot ze kreunde van genot. Ondertussen boog hij zich in een soepele beweging naar de tas in het gras bij zijn voeten. Met zijn ene hand achter haar rug rommelde hij voorzichtig tussen de inhoud, tot hij vond wat hij zocht. Ze hield nog steeds haar ogen gesloten, spreidde haar benen nog iets verder. Haar kleine, halfdoorzichtige slipje verborg nauwelijks haar schaamstreek. Stout meisje, dacht hij opgewonden. Je wist wat er ging komen. Hij liet zijn tong rond haar navel cirkelen en beet haar voorzichtig in het onderste gedeelte van haar buik, die plat en stevig was als die van een jongen. Vervolgens bewoog hij zijn hand strelend naar boven, terwijl hij de blinddoek achter haar rug hield. Kuste haar borst, naderde haar ranke hals. Wat een kwetsbare plek, dacht hij terwijl hij haar dunne huid teder likte en erin hapte. Met het puntje van zijn tong voelde hij de aders; haar bloedvaten lagen vlak onder de huid. Toen bracht hij zijn armen omhoog, en het volgende moment had hij haar geblinddoekt. Het zwarte masker bedekte haar ogen goed. Hij begreep dat alles zwart werd voor haar.

‘Wat doe je nu?’ giechelde ze onzeker. ‘Wat ben je van plan?’

Instinctief schoten haar handen naar haar hoofd. Haar handpalmen lichtten wit op. Net twee verdwaalde vogels, vond hij, doelloos fladderend door de lucht.

‘Kom,’ maande hij. ‘Rustig maar. Zakdoekje leggen, niemand zeggen,’ neuriede hij als in het oude kinderliedje.

Tegelijkertijd haalde hij het touw tevoorschijn dat in de tas verborgen was geweest. Het hulpeloze rondtasten van haar handen stopte abrupt toen hij gedecideerd haar polsen vastpakte en ze met het touw stevig vastbond. Vervolgens hees hij haar armen boven haar hoofd.

Het volgende moment was ze vastgebonden aan de boom, niet in staat om weg te gaan. Hulpeloos aan hem overgeleverd.

Hij genóót. Alleen zij tweeën. De bomen waren hun enige toeschouwers. Ver weg van alles en iedereen. Van de normale beschaving met zijn normale normen. Hier bestond een eigen universum. Hij deed wat hij wilde. Zij vastgebonden aan de boom, blind als een pasgeboren kind.

En hij maakte onbeschaamd misbruik van haar kwetsbaarheid.

Op het moment dat Andrea Dahlberg hun anders zo rustige straat insloeg, overviel haar een gevoel van onbehagen. In de welvarende woonwijk Terra Nova, aan de rand van Visby, gebeurde normaal gesproken niet zoveel. Tussen de vrijstaande huizen en de rijtjeshuizen ging het leven zijn gewone gangetje, maar opeens was het alsof er iets in de lucht hing. Ze bleef staan, veegde het zweet van haar voorhoofd, pakte de fles water uit haar heupgordel en nam een paar slokken. Keek om zich heen, bestudeerde de huizen, de paar auto's die langs de stoep geparkeerd stonden. Niemand te zien. Zo op het oog was alles rustig.

Ze was op weg naar huis na haar dagelijkse trainingsronde: nordic walking in een moordend tempo. Het was haar deze keer niet gelukt om een van de buurvrouwen mee te krijgen. Toevallig hadden al haar wandelvriendinnen deze ochtend iets anders te doen. Misschien lag het aan de regen, of aan iets anders, dacht ze geïrriteerd. Zelf had ze zich nooit laten weerhouden door het weer. Trouwens, het miezerde alleen maar.

Omdat ze alleen was moest ze haar trainingsronde van tien kilometer op de kleine paadjes rondom de wijk afwerken. Saai. Ze liep liever in het bos, maar durfde dat niet in haar eentje. Dan kon ze zich moeilijk ontspannen; bij elk geritsel in de struiken was ze bang dat er een verkrachter tevoorschijn zou komen.

Haar maag knorde, want ze trainde altijd vóór het ontbijt. Op die manier verbrandde ze meer vet, iets wat Andrea Dahlberg kennelijk belangrijk vond, ook al viel er geen grammetje overtollig vet op haar goed getrainde lichaam te bekennen. Ze was nu bijna thuis en bedacht dat ze erg veel zin had in vers geperst sinaasappelsap, vanilleyoghurt met haar zelfgemaakte muesli, in plakjes gesneden kiwi en verse frambozen uit eigen kas, een espresso en de ochtendkrant. Altijd hetzelfde ritueel. Vanochtend mocht ze bovendien van een nog grotere rust genieten dan anders, aangezien ze alleen thuis was en niet hoefde te werken. Haar vakantie was al begonnen. Sam zat in Fårösund voor filmopnames en werd pas later die dag thuis verwacht. De kinderen logeerden de komende twee weken bij hun oma en de man met wie ze al zo lang getrouwd was dat ze hem opa noemden, in de eilandenarchipel van Stockholm. Ze waren gisteren vertrokken. Het zou allemaal heerlijk rustig moeten zijn.

Maar toen was daar dat storende gevoel. Erg vaag, zodat het nauwelijks waarneembaar was. Het fluisterde in haar nek. Andrea keek opnieuw om zich heen. Er bevond zich niemand achter haar; zij was de enige op straat. Ze was tot nu toe ook nog maar één iemand in de straat tegengekomen: een man met een strohoed en een zonnebril op, die aan de overkant had gelopen. Hij had zijn hand opgestoken bij wijze van groet, maar ze had hem niet herkend. Misschien was hij ergens op bezoek. Ze trok de klep van haar pet recht en rechtte haar rug. Probeerde het gevoel van onrust van zich af te schudden.

Opgelucht zag ze in de verte een van de buurvrouwen haar kant op komen, zoals altijd achter de kinderwagen. Sandra was niet een van haar allerbeste vriendinnen, maar ze kon goed met haar opschieten en zij en haar man maakten deel uit van haar kennissenkring.

Andrea begroette haar blij. Ze wisselden een paar woorden, over het weer en de naderende vakantie. Niets bijzonders. Sandra leek gestrest. Voortdurend dwaalde haar blik af en haar glimlach was ietwat gespannen. Ze verontschuldigde zich meteen dat ze haast had, ze moest naar het consultatiebureau.

Andrea was bijna thuis. Ze passeerde het rozegeschilderde huis van ondernemer Halldén, dat met zijn schitterende, door pilaren geflankeerde oprit, een rond voorpleintje en een fontein op het gazon heel wat groter en opzichtiger was dan de rest van de huizen eromheen. Ze herinnerde zich dat Sam en zij grappen hadden gemaakt over dat opschepperige bedenkfel – wat verbeeldde de Halldéns zich wel niet – dat ze de Ewings in Dallas waren?

Het was opgehouden te regenen, maar er zat nog steeds vocht in de lucht. De straat lag er verlaten bij. Het gras geurde door de vochtigheid en aan het begin van de zomer was het groen in de prachtige tuinen uitbundig. Toen Sam en zij hier vijftien jaar geleden met de kinderen in de pasgebouwde wijk kwamen wonen, was het heel anders geweest. Het terrein rond de huizen bestond toen voornamelijk uit bulten aarde en jonge, ver uit elkaar geplante struiken die op zorgvuldig uitgemeten perceelgrenzen het begin van de afscheidingshagen vormden. Nu was het terrein volledig begroeid en stond alles volop in bloei. Aan weerskanten van de weg stonden ruime huizen met goed onderhouden gazons. Ze was bijna thuis. Hun huis stond helemaal achteraan en erachter begon het bos. Het was een wit houten huis, gebouwd in de bouwstijl van rond de vorige eeuwwisseling, hoewel het nog maar vijftien jaar oud was. Het had een zadeldak, houtsnijwerk, ramen met roedeverdeling en een serre.

Toen ze dichterbij kwam verstijfde ze. De buitendeur stond op een kier. Weliswaar op een klein kiertje, maar groot genoeg om het op te merken toen ze de felrode brievenbus passeerde die Sam dit voorjaar uit New York had meegenomen.

Plotseling bleef ze staan. Ze luisterde gespannen. Behalve het geluid van water dat kalm uit de afvoerpijp op de garagemuur druppelde, was er niets te horen. Ze hield haar blik strak op de deur gericht. Had ze hem opengelaten toen ze wegging? Dat was onmogelijk, ze was altijd heel zorgvuldig. Een onverbeterlijke pietje-precies die voordat ze het huis uit ging altijd controleerde of de terrasdeuren op slot zaten, alle ramen dicht waren en er geen licht meer brandde. Ze toetste altijd de code van het alarm in dat naast de buitendeur onder het sleutelkastje geïnstalleerd was. Dat zou ze nooit vergeten: afsluiten en het alarm inschakelen.

Geluidloos sloop ze naar de deur. Geen sporen van inbraak. Haar brein registreerde de datum en het tijdstip voor het geval ze later aangifte zou moeten doen bij de politie en de verzekeringsmaatschappij. Woensdag 25 juni, 9.35 uur. Zo stil mogelijk liep ze het trapje op naar het voorportaal; bij elk krakend geluid beet ze op haar lip. Ze bleef staan en luisterde geconcentreerd. Ze hoorde daar binnen nog steeds niets. Ze hield haar adem in. Voorzichtig stak ze een paar bevende vingers in de kier van de buitendeur. Die gleed langzaam open.

Aarzelend stapte ze het huis binnen.

De schaduwen bewogen zich als langgerekte, ongrijpbare figuren over de keukenvloer. Stina Ek zat met haar blote voeten op de koude tegels en leunde tegen de keukenkast die in de hoek tussen het aanrecht en de provisiekast stond. Ze zat met opgetrokken knieën, haar armen hield ze gekruist voor haar borst en haar vingers had ze in elkaar gevlochten. Haar ogen volgden het onregelmatig golvende patroon; de figuren losten op en voegden zich synchroon, net als het grillige spel van de wind met de boomkruinen voor het raam. Het zonlicht viel mooi naar binnen en het was doodstil in het huis. Opeens was de zon vanachter het verder compacte wolkendek tevoorschijn gekomen. Vlak na het ontbijt had de oppas de kinderen opgehaald. Ze moest pakken, maar kon zich er niet toe zetten. Ze bleef zitten, niet in staat om ook maar iets te doen. Alsof de lucht uit haar weggelopen was toen het huis leegliep en ze alleen achterbleef met haar gedachten.

De beheerste façade stortte in, de spieren in haar gezicht ontspanden, haar schouders zakten en ademhalen werd gemakkelijker. Ze hoefde zich niet meer in te houden, waardoor ze opeens voelde hoe moe ze was.

De dag daarop zouden Håkan en zij er een paar dagen tussenuit gaan samen met hun beste vrienden: Sam, Andrea, John en Beata. Hun buuren in Terra Nova. Ze waren allemaal tegelijk in de wijk komen wonen vlak na de oplevering van de huizen, en er had een pioniersgeest in de wijk geheerst. De naam Terra Nova betekende heel toepasselijk 'nieuw land'. Ze hadden allemaal kleine kinderen en hadden elkaar op de crèche of in het speeltuintje leren kennen. De jaren verstreken en na talloze ouderavonden, kinderpartijtjes, etentjes en feesten zaten ze aan elkaar vastgeklonken en gaandeweg waren ze praktisch onmisbaar voor elkaar geworden. Ze hielpen elkaar met de kinderen van en naar school en de voetbaltraining brengen, wisselden recepten uit en leenden de hogedrukreiniger en de cirkelzaag van elkaar. Ze hielpen elkaar met behangen en verbouwingen, en op een dag in de herfst kwamen ze bij elkaar en harkten ze met z'n allen de gevallen bladeren bijeen, die ze aan het einde van de dag verbrandden; boven het vuur grilden ze worstjes. Ze organiseerden ook gemeenschappelijke etentjes en feesten, een kerstborrel en ze vierden gezamenlijk het jaarlijkse rivierkreeftfeest,

de Walpurgisnacht en midzomer. Ze hechtten veel waarde aan tradities, en de festiviteiten moesten altijd op dezelfde manier verlopen. Een paar keer waren ze afgeweken van de normale gang van zaken, met rampzalige gevolgen. Geen van hen wilde het risico lopen om de tot in detail geritualiseerde verbondenheid kwijt te raken, dus hield iedereen zich tegenwoordig aan de onuitgesproken regels. In elk geval voor het oog van de buitenwereld.

Een paar jaar geleden hadden ze een nieuwe traditie ingevoerd: elke zomer maakten drie zeer goed bevriende stellen uit de wijk een korte reis. Alleen voor de volwassenen, zonder de kinderen. Het idee kwam van Sam Dahlberg, de stuwende kracht in de groep. Hij was creatief en ondernemend. Hij vond dat ze het zich wel konden permitteren om een paar dagen weg te gaan nu de kinderen ouder waren. Maar het moest geen gewone reis zijn; de reis moest een activiteit bevatten, iets origineels. En het mocht niet te lang duren, want het uitbesteden van de kinderen mocht geen problemen opleveren. Een paar dagen maar.

Ze hadden al verschillende dingen gedaan: paardrijden op IJsland, raften in Jukkasjärvi, fietsen langs wijngaarden in de Provence en bergwandelen op de Noordkaap. Dit jaar was de keus op iets eenvoudigers gevallen.

Eerst zouden ze de jaarlijkse Bergman-week op Fårö bezoeken en daarna zouden ze doorreizen naar het eiland Stora Karlsö om daar naar de duizenden zeekoetjongen te kijken die in deze tijd van het jaar van de steile kalksteenrotsen in zee sprongen, vanwaar ze op weg gingen naar hun overwinteringsplaats in de zuidelijke Oostzee. Een beroemd fenomeen.

Zuchtend stond ze op. Buiten voor het raam zag ze nog net Andrea voorbijwandelen in een korte broek en een hemdje dat strak om haar lange, goed getrainde lichaam sloot.

Ze liep in een waanzinnig hoog tempo en zag er schaamteloos fit en overdreven sportief uit. Soms werd ze doodmoe van Andrea's efficiency; ze kon het niet altijd opbrengen om eraan mee te doen. Toen Andrea haar eerder op de dag had gebeld met de vraag of ze meeding, had ze de uitnodiging afgeslagen. De teleurstelling in de stem van haar vriendin was haar niet ontgaan, maar ze kon het niet helpen dat ze geen zin had. Het was niet meer zoals vroeger.

Tegenwoordig deed ze hoofdzakelijk aan hardlopen. Wanneer ze alleen in het bos was kon ze haar gedachten de vrije loop laten. Die dwaalden vaak af naar de andere kant van de aardbol. Stina was geadopteerd uit Vietnam, en zo lang ze zich kon herinneren had ze een sterk verlangen

gehad naar haar wortels. In haar hoofd zweefden fragmentarische beelden rond: de geuren uit de sloppenwijken van Hanoi, de pezige handen van haar grootmoeder in de afwasteil, blote voeten op de stenen vloer, de wc op de binnenplaats. Ze was net vijf geworden toen ze met een briefje om haar nek en een speelgoedkonijn in haar armen werd achtergelaten op de trap van een kindertehuis. Toen ze zes jaar was kwamen een ongehooflijk grote oom en tante haar ophalen. Aan haar biologische moeder had ze geen herinneringen, aan haar vader evenmin. Het gezicht van haar grootmoeder verscheen 's nachts nog steeds in haar dromen; een gerimpelde, tandeloze oude vrouw met ogen die kleine zwarte strepen leken en ruwe, maar warme handen. Ze miste die veilige handen. Haar hele leven had ze ernaar verlangd. Ze betekenden thuis voor haar, maar waarschijnlijk bestonden ze al niet meer. Ze was nu zeventig en haar grootmoeder was al oud geweest toen zij nog maar vijf jaar was. Het had ook geen zin om haar te gaan zoeken. In haar tienertijd had Stina geprobeerd contact op te nemen met het kindertehuis, maar het was jaren geleden al opgeheven. Ze had de ambassade gevraagd of die haar konden helpen, maar dat bleek lastig te zijn. Gegevens over haar ontbraken. Ze wist alleen waar het oude kindertehuis had gestaan. Haar adoptieouders hadden haar ervan weten te overtuigen dat het nauwelijks zin had om ernaartoe te reizen. Ze zou niet vinden wat ze zocht. Het verdriet dat ze haar afkomst niet wist en het gemis van haar grootmoeders handen drukten zwaar op haar. Het overschaduwde haar leven.

Ze probeerde het te vergoelijken, te bedenken wat een geluk ze had gehad. Ze had net zo goed op straat van de honger kunnen omkomen of aan een van de vele bordelen in Hanoi verkocht kunnen worden. In plaats daarvan leidde ze nu een veilig en prettig leven, het ontbrak haar aan niets.

Haar adoptieouders waren rustige, aardige mensen geweest, maar op een onverklaarbare manier wat terughoudend. Ze hielden een zekere afstand, alsof ze diep vanbinnen een vreemde voor hen was, hoewel ze haar ook probeerden te laten zien dat ze van haar hielden, dat ze helemaal hun eigen dochter was. Echt. Ze behandelden haar goed en met respect, maar de nachtzoenen voelden bijna plichtmatig aan. Haar adoptiemoeder zei vaak dat ze van haar hield, maar ze straalde geen warmte uit. Haar moederlijke zorg kenmerkte zich door een onzekerheid die Stina haar hele jeugd had gevoeld. Een enkele keer had ze haar adoptiemoeder betrappt toen ze Stina ongezien probeerde gade te slaan. Ze zag dan een verbaasde blik, angstig bijna, en ze meende zelfs een bepaalde weerzin te

bespeuren. Die blik zei meer dan de jarenlange verzekering van liefde, de mooie verjaardagscadeaus en het royale zakgeld. Soms vroeg Stina zich af waarom haar ouders haar hadden geadopteerd. Ze vermoedde dat ze in elk geval niet aan hun verwachtingen had voldaan.

Zodra ze achttien was, ging ze het huis uit, solliciteerde bij verschillende luchtvaartmaatschappijen en werd aangenomen bij de grootste. Niet lang daarna kwam ze Håkan tegen op een trans-Atlantische vlucht. Hij leek minstens tien jaar ouder en straalde een zelfverzekerdheid uit die ze nog nooit eerder had gezien bij een man. Ze had langer met hem gesproken dan ze anders met passagiers deed en toen hij van boord ging had hij haar zijn visitekaartje gegeven.

Een paar dagen later had ze hem in een opwelling opgebeld. Zijn stem had blij geklonken en hij had haar uitgenodigd voor de lunch in Stockholm. Een jaar later was ze bij hem ingetrokken op Gotland, in het huis waar hij met zijn ex-vrouw had gewoond. In het begin was het een kwelling. Håkan had al twee kinderen en een hond, en overal om hen heen woonden burens en vroegere vrienden met wie zijn ex-vrouw en hij waren omgegaan. En toen kwam zij. Een jong ding, zestien jaar jonger dan hij en bovendien met een Aziatisch uiterlijk – rechtstreeks geïmporteerd. Natuurlijk hadden de mensen hun best gedaan om aardig te zijn, maar ze had wel een vermoeden wat ze zeiden zodra ze hun haar rug toekeerde. Het was een bevrijding geweest om te kunnen verhuizen naar de pasgebouwde wijk Terra Nova, waar iedereen nieuw begon. Niemand kende elkaar. Ze was toen zwanger en had onmiddellijk vrienden gekregen. Een bezoekje aan het consultatiebureau voor aanstaande moeders was voldoende. Daar was ze Andrea tegengekomen, die ook pas in de wijk was komen wonen en in verwachting was. Ze werden beste vriendinnen, en zo had haar kennissenkring zich geleidelijk aan uitgebreid.

Naarmate het gezin en de kennissenkring groter werden had Stina steeds meer zelfvertrouwen gekregen. Håkan en zij hadden het goed samen. Ze hadden twee mooie meisjes, een groot huis met een tuin en een zwembad dat ze vorig jaar hadden laten installeren toen Håkan een extra hoge bonus van zijn werkgever had gekregen. Ze werkte nog steeds met veel plezier als stewardess. Misschien was het de sfeer in de cabine die haar zo goed beviel. Het was vluchtig, je was altijd onderweg, de contacten waren oppervlakkig en je verbond je aan niemand. De collega's kwamen en gingen, je moest voortdurend met nieuwe mensen werken.

Ze had de leegte op haar eigen manier gevuld. Niemand had enig idee van wat er zich in het verborgene afspeelde, maar binnenkort zou alles

veranderen. Haar leven zou een dramatische wending nemen. Terwijl de angst haar verlamde wanneer ze aan de gevolgen dacht, realiseerde ze zich tegelijkertijd dat het onvermijdelijk was. Ze stond op een tweesprong. Haar veilige bestaan zou in één klap omvergeworpen worden en daar had zij zelf voor gekozen.

Er was geen weg terug meer.

Onder aan de trap naar de bovenverdieping blijft ze plotseling staan. Haar blik is strak naar boven gericht, ze bijt nerveus op haar onderlip. Haar gezicht verstrakt, is gefocust, haar lichaam tot het uiterste gespannen als dat van een opgejaagd dier, luisterend, afwachtend. Het is doodstil. Ze is bleek, mooi, met rood gestifte lippen. Haar donkere dikke haar reikt tot aan haar stuitje. Haar lichaam is fijn gebouwd, gekleed in een hemdje en korte broek. Haar schoenen heeft ze uitgeschopt. Haar voorste voet boven de traprede van Gotlands kalksteen, roodgelakte teennagels als verse wilde aardbeitjes. Een fraai contrast met het grijs. Het licht valt van opzij naar binnen en vormt een suggestief schaduwspel.

Net als ze op het punt staat om haar voet op de eerste tree neer te zetten hoort ze een zweepend geluid achter haar nek en midden in de beweging verstijft ze. Het volgende moment is de man boven op haar; hij grijpt haar lange haar en trekt haar bruusk naar achteren. Ze valt achterover op de vloer.

‘Cut!’

Sam Dahlberg keek op van zijn monitor, ontspande en streek het haar van zijn voorhoofd. Vragende blikken van de acteurs. Was hij nu eindelijk tevreden? Dit was de twaalfde take van dezelfde scène. Hoofdrolspeelster Julia Berger voelde hoofdpijn opkomen.

‘We doen het nog een keer.’

Gesmoorde zuchten, berustende gezichten. Iemand had de moed om zijn hoofd te schudden. Die verdomde regisseur was ook nooit tevreden. De cameraman net zo. In het huis in Bungeviken waar de allerlaatste take van de film werd opgenomen, was het benauwd warm. Het geduld van het team begon op te raken. Het was zeven uur geweest en ze waren al sinds vanochtend vroeg bezig. Iedereen was doodop en had honger. Julia Berger haalde haar schouders op en maakte een proteste-rend gebaar naar de regisseur.

‘Dan moet ik eerst een sigaret en een glas water hebben. En dat is geen vraag!’

Ze verdween samen met haar tegenspeler naar de veranda, die uitkeek op zee. De opnameassistente bracht haar snel ijswater. Het was zaak om de steractrice in een goed humeur te houden. Ze was een wispelturige

diva en het was meer dan eens voorgekomen dat ze zomaar ineens de hele filmcrew had laten zitten wanneer ze haar geduld verloor en niet op haar wenken bediend werd.

Sam Dahlberg trok zich daar niets van aan. Zijn onderbuikgevoel zei hem dat dit goed werd. Echt goed. Daarom wilde hij geen enkel risico nemen. De herhalingen waren noodzakelijk. De cameraman en hij waren het erover eens dat wanneer ze eenmaal achter de montagetafel zaten ze ruim voldoende materiaal voorhanden moesten hebben om uit te kiezen.

Sam sloeg een fles mineraalwater achterover. Hoewel er regen in de lucht hing, was het vreselijk warm. De leden van de crew ontspanden en stonden wat met elkaar te praten; iemand rende naar de wc of nam een paar trekjes van een sigaret. Iedereen begreep dat de pauze niet langer dan een paar minuten zou duren.

Toen Sam weer plaatsnam in zijn regisseursstoel had dat onmiddellijk effect.

‘Oké, we beginnen weer,’ riep de regieassistent.

In een oogwenk verstomde het geroezemoes. Alle ogen richtten zich eerst op de regisseur, daarna op elkaar. Lichaamshoudingen en gezichtsuitdrukkingen werden aangenomen. De lucht vulde zich met concentratie. Sam bekeek de mensen om hem heen goed. Elke keer leek het een droomspel. De acteurs, de scriptgirl, de cameraman en de rest van de crew – iedereen had een betekenisvol aandeel in het volbrengen van de scène. Hij hield ervan hoe in een geconcentreerd ogenblik alles en iedereen bij elkaar kwam. Het was pure magie. De onvoorspelbaarheid. Je wist nooit wat er ging gebeuren, regelmatig gebeurde er iets onverwachts. Hoe goed hij de regie ook plande, het script minutieus doornam met alle betrokkenen, weken van tevoren met de cameraman op pad ging om de opnameplekken te bekijken, de lichtval op de verschillende tijdstippen van de dag, met welke eventuele geluiden ze rekening moesten houden, hoe de plaats praktisch gezien voor alle betrokkenen zou functioneren. Hij was graag goed voorbereid. Pas dan was er ruimte voor spontaniteit. Het had hem jaren gekost om zich die methode eigen te maken. Sam Dahlberg hield van zijn werk. Het betekende zuurstof, ruimte om te ademen. Nog één keer liet hij zijn blik over de set gaan. Alles was klaar. Een draaierig gevoel in zijn maag, iedereen wachtte op zijn teken. Al deze mensen: ze wachtten op hem en op niemand anders. Een snelle blik op de regieassistent.

‘Stilte. Take. Camera.’

Dezelfde scène werd opnieuw gespeeld. Ter verdediging van Julia Berger moet gezegd worden dat ze, hoe geïrriteerd ze ook was, elke keer dat de camera draaide alles gaf, ongeacht het aantal opnames. Hij bewonderde haar om haar professionaliteit. Toen ze klaar waren met de scène, hing er een gespannen stilte. Nu dan. Alle aandacht was op Sam Dahlberg gericht. Hij verborg zijn gezicht in een zakdoek en veegde het zweet en een eenzame traan weg die in zijn ooghoeken opwelde. Daarna keek hij naar zijn medewerkers en brak er een brede grijns door op zijn gezicht.

‘Verdond goed gedaan. Ik geloof verdorie dat we de laatste scène van de film hebben. Een moment.’

Hij gebaarde naar de cameraman en met z’n tweeën bestudeerden ze al hummend de sequentie op de monitor. Ze knikten en klopten elkaar op de schouders. Iedereen wachtte gespannen. Sam Dahlberg keek op.

‘Ik geloof dat we een film hebben.’

Er barstte een dankbaar gejoel los op de set. De hoofdrolspelers die zopas nog in een gevecht verwickeld waren omhelsden elkaar net iets te lang om het puur professioneel te noemen. Als iemand van de crew al de moeite nam om te kijken. Iedereen werd volkomen in beslag genomen door het links en rechts uitdelen van felicitaties, omhelzingen en schouderklopjes.

‘Ongelooflijk,’ riep Sam Dahlberg blij uit. ‘We zijn klaar. De opname-tijd van twee maanden is voorbij. Jullie zijn fantastisch geweest. En dat gaan we vieren!’

Håkan Ek had op deze vrijdagmiddag zijn kantoor vroeg verlaten. Er lagen vijf vrije weken voor hem. Hij kon zich niet herinneren wanneer hij eerder zo'n lange aaneengesloten periode van zijn werk was weg geweest, als dat al ooit eens was gebeurd. Als hoofd Verkoop van een groot electronicabedrijf in Visby had hij het redelijk naar zijn zin, maar nu had hij een onmiskenbare behoefte aan vakantie.

Hij was de parkeerplaats nog maar net af gereden toen zijn mobiele telefoon piepte. Een bericht van Klara: BEL ME. Hij fronste zijn voorhoofd. Wat nu weer? Zijn enige echte zorg was zijn dochter uit zijn eerste huwelijk. Ze was een onrustige jonge vrouw die in het centrum van Stockholm woonde en worstelde met eetstoornissen, verschillende vriendjes en wat ze verder met haar leven zou gaan doen. Aan de andere kant: hij was het wel gewend. Klara's problemen waren een deel van zijn leven geworden, als een lichaamsdeel dat voortdurend pijn deed en verzorgd moest worden.

Zijn dochter was niet zijn enige kind uit een gestrand huwelijk. Hij had nog een puberzoon uit zijn tweede huwelijk, met wie hij nauwelijks contact had. Die scheiding was een pijnlijke en langdurige geschiedenis geweest. Met Helena, zijn ex-vrouw uit het tweede huwelijk, sprak hij bijna niet; zij was na de scheiding met hun zoon weer in haar ouderlijk huis in Haparanda gaan wonen. Met zijn eerste ex-vrouw Ingrid had hij daarentegen nog goed contact. Het was al zo lang geleden dat hun huwelijk op de klippen was gelopen dat het wel leek alsof het in een ander leven had plaatsgevonden. Pas jaren nadat ze ieder hun eigen weg waren gegaan was ze hertrouwd. Ze was erg kieskeurig, zei ze. Maakte altijd grapjes dat ze het beste gewend was. Het feit dat ze er grapjes over kon maken waardeerde hij; soms zaten ze urenlang aan de telefoon. Niemand kon hem zo aan het lachen maken als zij. Regelmatig schoot de gedachte door hem heen dat hij het leuker had met Ingrid dan met Stina. Ze behoorden allebei tot de jarenvijftiggeneratie en hadden veel gemeen. Ze hadden naar dezelfde tv-programma's gekeken, dezelfde dansgelegenheden bezocht, ze kenden de dansen, de muziek, de bands. Ze hadden dezelfde artiesten leuk gevonden en bezaten bovendien dezelfde soort humor.

Peinzend reed hij naar huis. Hij zou een opgewonden, verwachtingsvol gevoel moeten hebben vanwege de naderende vakantie, maar iets verhinderde dat. Zoals vuil op de voorruit van je auto dat je er maar niet af kreeg. Zijn gedachten gingen naar zijn derde vrouw.

Met Stina was alles anders en in vele opzichten gecompliceerder dan met zijn exen. Haar kindertijd, haar jeugd, dat ze haar wortels niet kende, haar gemis aan geborgenheid. Hij was zich bewust van haar behoefte aan een vaderfiguur. Vanaf het allereerste moment dat hij haar in het vliegtuig zag, was hij gefascineerd door haar. Haar glanzende ravenzwarte haar, recht afgeknipt tot op haar schouders, haar slanke figuur in het keurige uniform. Haar zachte donkere blik ving de zijne en hij had haar ogen niet meer willen loslaten. Voor geen goud. De scheiding van zijn tweede vrouw voelde zo logisch dat hij die zo snel mogelijk had afgehandeld. Helena werd een schaduw, en pas achteraf zag hij in hoe egoïstisch zijn gedrag was geweest.

Maar dat was allemaal geschiedenis.

Nu wachtte hem een lange vakantie. Eerst hadden ze nog hun jaarlijkse reisje met hun vriendenclub. Hij had het liefst alleen met Stina iets ondernomen. Ze hadden tijd nodig voor hen tweeën, want ze zagen elkaar veel te weinig de laatste tijd. Waarschijnlijk baarde dat hem in het diepst van zijn hart de meeste zorgen en bleef dat maar door zijn hoofd malen. Hij kon zich nauwelijks herinneren wanneer ze voor het laatst met elkaar naar bed waren geweest. Soms was dat zo met Stina. Ze nam afstand van hem, ontweek hem bijna. Hij had geprobeerd er met haar over te praten en had gevraagd wat eraan scheelde, maar ze verzekerde hem dat er niets bijzonders was. Ze was gewoon moe.

Stina moest nog een paar weken werken zodat ze langer verlof kon opnemen, maar voor ze met het hele gezin met vakantie gingen hadden ze in elk geval nog een paar dagen voor hen tweetjes. Ze zouden met de kinderen gaan eilandhoppen in Griekenland. Hij verheugde zich erop. Aangezien Stina thuis niet zo goed kon ontspannen, moesten ze altijd weg, het liefst naar het buitenland, zodat ze zich helemaal kon afsluiten voor al het moeten.

Hij belde naar huis en kreeg een warm, maar ook een wat onrustig gevoel toen hij haar stem hoorde. Ze klonk niet blij, maar ook niet echt verdrietig.

Nee, hij hoefde geen boodschappen te doen. Als ze dit weekend thuis waren gebleven zou hij bloemen hebben gekocht.

Dat had nu geen zin.

Hij zag haar al van ver toen ze aan de andere kant van de Norra Hansgatan op haar enigszins slingerende manier kwam aanlopen. Commissaris Anders Knutas bleef op haar wachten en sloeg haar tengere gestalte gade terwijl ze dichterbij kwam. Zijn collega Karin Jacobsson liep altijd naar haar werk, aangezien ze in het centrum van Visby woonde. Met de dopjes van haar iPod in haar oren, zoals altijd, gekleed in een heupspijkerbroek, een wit T-shirt met een drumstel op de voorkant en gymbanden. Door de harde wind zat haar bruine haar in de war. Ze had hem nog niet opgemerkt en keek naar de grond. Hij vroeg zich af waar ze aan dacht, wat hij met haar aan moest.

Karin, degene die hem het meest na stond als collega en die bovendien zijn plaatsvervanger was, had hem zonder te overdrijven voor een groot dilemma gesteld. Ongeveer een jaar geleden had ze een geheim onthuld dat hij niet kon negeren. Hij wist dat hij er vroeg of laat iets mee moest doen. Eerder vroeg dan laat, aangezien haar onthulling hem in een onhoudbare situatie had gebracht.

Natuurlijk was hij blij dat Karin eindelijk haar hart had gelucht, maar hij had liever gezien dat de omstandigheden anders waren geweest.

Vanaf het begin van hun samenwerking had hij een groot vertrouwen in haar gehad, en ze wist dan ook bijna alles van hem, zowel van zijn privéleven als van zijn werk. Karin was zijn klankbord en Knutas beschouwde haar als een van zijn beste vrienden. Zij had het altijd moeilijk gevonden om over haar privéleven te praten. Ze was eenenveertig, woonde alleen met haar kaketoe op een mooie zolderetage in de Mellangatan, voetbalde en was haar werk zeer toegewijd. Hij had haar nooit iets horen zeggen over een man of een vriend. Of een vrouw.

Op een avond vorig jaar zomer, toen ze in Stockholm waren in verband met een ingewikkelde moordzaak, en in een restaurant wat hadden gegeten en een paar glazen wijn hadden gedronken, was ze plotse-ling openhartig geworden. Ze vertelde dat ze als tiener verkracht was en als gevolg daarvan zwanger was geraakt. Aangezien het te laat was geweest voor een abortus toen ze haar ouders over de zwangerschap had verteld, had ze het kind gebaard. Het was een meisje en haar ouders hadden haar gedwongen het kind ter adoptie af te staan. Meteen na de

bevalling was het meisje tegen haar wil van haar weggenomen en ze had haar nooit meer gezien. Haar hele leven lang had Karin haar verdriet voor zichzelf gehouden. Nu had ze besloten om op zoek te gaan naar haar volwassen dochter.

Daarna was het alsof er een dam was doorgebroken. Karin had de hele nacht gehuild en gepraat. Ze had iets zeer belastends onthuld, waardoor ze het risico liep ontslagen te worden als het bekend werd: tot Knutas' ontzetting had ze het jaar daarvoor een tweevoudige moordenaress, Vera Petrov, laten gaan. Dat had gedeeltelijk te maken gehad met haar eigen trauma. De politie had de vrouw op de hielen gezeten en in de jacht op haar had Karin haar gevonden in een hut op de veerboot naar het vasteland terwijl ze aan het bevallen was. In plaats van haar collega's op te roepen had ze de vrouw geholpen het kind ter wereld te brengen. Omdat er een zeer tragische geschiedenis ten grondslag lag aan het motief voor de door de vrouw gepleegde moorden, had Karin haar laten ontsnappen. Het geheim had ze voor zichzelf gehouden, totdat ze het in Stockholm aan Knutas had onthuld.

Knutas was geschokt toen hij het ware verhaal wist. Natuurlijk was het een schrijnend geval en natuurlijk voelde je sympathie voor de moordenaress, maar Karin had een zeer ernstige ambtsovertreding begaan en zijn allereerste gedachte was geweest om haar met onmiddellijke ingang te schorsen. Maar toen was hij milder geworden. Hij kon het niet over zijn hart verkrijgen. Vera Petrov werd internationaal gezocht, tot op heden zonder enig spoor. De tijd verstreek, en intussen was Knutas medeplichtig. Hij wist nog steeds niet hoe hij het probleem moest oplossen, maar hij beseftte dat hij er vroeg of laat iets mee moest doen; daar viel niet aan te ontkomen. Zonder te overdrijven durfde hij te beweren dat Karin hem voor het moeilijkste dilemma in zijn leven had geplaatst.

Hij voelde nog steeds tederheid toen hij haar zag naderen. Ze hief haar hoofd op en keek hem recht aan. Die reebruine ogen! Op haar gezicht verscheen een glimlach, waardoor het spleetje tussen haar voortanden zichtbaar werd. Het stoorde hem dat hij gevoelig was voor haar charme, dat hij zich zo afhankelijk van haar had gemaakt. Er bestond een diep gevoel van saamhorigheid tussen hen. Dat was in de loop van hun jarenlange samenwerking zo sterk geworden dat die soms bijna met liefde verward kon worden. Hij hield van zijn vrouw Line, maar Karin had ook een vrij grote plaats in zijn hart gekregen.

Dat zou altijd zo blijven.

Het douchewater kletterde op haar bezwete lichaam. Andrea Dahlberg kreeg kippenvel en ze reikte naar de flacon douchecrème. Voorzichtig kneep ze in de exclusieve flacon die Sam voor haar had meegenomen van zijn laatste reis. Altijd even attent. Nog steeds, na twintig jaar huwelijk. Hij was naar het filmfestival in Berlijn geweest. Gewoon als bezoeker, want geen van zijn films had een prijs gewonnen. Nog niet.

Ze stapte uit de met mozaïeksteentjes betegelde douche en wikkelde zich in een dikke badstof handdoek. Bleef voor de spiegel staan en constateerde tot haar tevredenheid dat ze al mooi bruin was geworden. Een beetje spierpijn na de sportschool gisteren. Ze had het perfecte bikinifiguur voor de zomer. Ze liet het badlaken op de grond vallen en draaide zich om, zodat ze en profil voor de spiegel stond. Vanuit die hoek zag ze zichzelf het liefst. Ze trok haar buik een heel klein beetje in en rechtte haar rug. Voor iemand die de veertig was gepasseerd en drie kinderen had gekregen zag ze er nog steeds goed uit. Haar grote borsten waren goed gevormd, maar dat was te danken aan het feit dat ze er na de geboorte van Matilda aan geopereerd was. Ze moest er niet aan denken dat ze het de rest van haar leven zou moeten doen met die slappe, hangende zakken waarin haar borsten na alle borstvoeding waren veranderd. Nu was ze het meest trots op dat deel van haar lichaam: haar borsten. Ze glimlachte en liep de slaapkamer in, waar Sam een inloopkast alleen voor haar had gebouwd. Daar had ze de ruimte om al haar schoenen en kleren keurig neer te zetten en op te hangen. Eén wand werd bedekt door een enorme spiegel, waar ze in alle rust voor kon staan om te kiezen wat ze zou aantrekken. Later op de dag zouden ze naar Fårö vertrekken, voor de Bergman-week, en daarna zouden ze doorreizen naar Stora Karlsö.

Haar blik viel op een foto van Sam en haar op de zeilboot in de archipel van Stockholm deze zomer. Wat was hij knap. Zongeband in een wit poloshirt en met zonnebril. Hij had een arm om haar heen geslagen en lachte naar de camera. Nog steeds was hij de aantrekkelijkste man die ze zich kon voorstellen. Trots liep ze naast hem als ze onder de mensen kwamen. Soms kon ze tijdens het ontbijt gewoon maar wat naar hem zitten kijken. Op zo'n moment in hun dagelijks leven vond ze het

plotseling onwerkelijk dat zij daar naast hem mocht zijn, dag in dag uit. Natuurlijk hadden ze hun moeilijke perioden gehad, zij net zo goed als alle anderen, maar over het algemeen was het goed geweest. Ze leidden een goed geordend leven zonder verrassingen. Precies zoals ze het wilde hebben. Ze verheugde zich erop om met Sam oud te worden.

Het huis was net zo onberispelijk als haar uiterlijk. Ze hield ervan om zo nu en dan wat te rommelen in huis en met de inrichting bezig te zijn, en ze zorgde ervoor dat alles perfect op orde was. Sam moest altijd om haar lachen omdat ze hun lakens mangelde en zijn onderbroeken streek. Een keer per halfjaar haalde ze de boeken uit de boekenkast om ze af te stof-fen, één keer in de maand klopte ze de kleden en kussens met een indrukwekkende bezetenheid, elke week verschoonde ze het beddengoed, in het zomerseizoen vaker omdat ze het idee had dat iedereen dan 's nachts meer zweette. Conservenblikken en pakken pasta stonden volgens een bepaald systeem in hun altijd even goed gevulde provisiekast.

Elke zondagochtend nam ze plaats aan de keukentafel en noteerde de activiteiten en de afspraken voor de komende week in de gezinsagenda. Ze stelde voor elke dag een menu samen, keek wat ze thuis in de kast had staan en vertrok daarna om de rest in te slaan, het liefst in gezelschap van een van de buurvrouwen. Ze hield van haar tot in detail geplande leventje. Het gaf haar zekerheid; ze wist altijd wat er ging komen.

Nu moest ze nog het laatste inpakken voor het reisje met hun vrienden. Ze neuriede terwijl ze Sams overhemden keurig op een stapeltje in zijn tas legde. Ze keek uit het raam en zag Sandra zoals gewoonlijk met de kinderwagen langslopen. Arme stakker. Andrea benijdde haar absoluut niet. Op je tweeënveertigste was wat haar betreft de tijd van kleine kinderen allang gepasseerd. Nooit van haar leven zou zij weer opnieuw willen beginnen. Haar buurvrouw had al twee kinderen in de tienerleeftijd toen ze opnieuw zwanger werd. Hoewel haar man en zij beweerden dat het fantastisch was om nog een nakomertje te hebben, had Andrea er moeite mee om dat te geloven. Opnieuw gebonden zijn – iets ergers kon ze zich niet voorstellen. Waarschijnlijk zag Sandra er daarom zo gestrest uit tegenwoordig.

Toen Andrea haar zag, moest ze denken aan haar merkwaardige ervaring van daarnet: het onverklaarbare gevoel dat ze werd gadeslagen en was vergeten de deur op slot te doen. Sterker nog: hem op een kiertje had laten staan. Dat was echt niets voor haar. Misschien was dit het begin van de overgang. Dan kon je tenslotte een beetje gestoord worden, door de hormonen en zo. Maar was ze daar niet nog te jong voor? De

overgang begon toch pas rond je vijftigste? Overgang – wat een naar woord. Ze had helemaal geen zin om naar welke andere leeftijd ook over te gaan. Wat haar betreft mocht de tijd wel twintig jaar stil blijven staan. Ze had zich nog nooit zo goed gevoeld.

Ze liep naar de keuken en ging koffiezetten, want het zou nog uren duren voordat Sam thuiskwam en ze konden vertrekken.

Het reisje kwam op een goed moment. Sam had net een lange periode van opnames achter de rug, waardoor hij een tijdje vrij kon nemen voordat het editen begon. De laatste tijd was hij erg veel weg geweest, maar dat was altijd zo als hij draaide. Hij was dan met de film getrouwd, zei hij altijd. Op zich kon haar dat niet zoveel schelen, ze had genoeg bezigheden. Ze had een trendy kledingzaak in de Adelsgatan waar altijd genoeg te doen was. In haar hart was ze opgelucht dat ze een paar dagen eerder dan de bedoeling was geweest de verantwoordelijkheid aan haar compagnon, de tweede eigenaar, had overgedragen. Ze wilde het rustig aan doen en een beetje in de stemming komen voor hun vertrek. Wat dingen voor Sam regelen nu hij zo hard gewerkt had. Ze zouden genieten en alleen maar ontspannende dingen doen, een paar films bekijken die ze weliswaar al eens hadden gezien, maar die de moeite waard waren om nog een keer te bekijken. Optrekken met hun goede vrienden en andere interessante filmmensen op Fårö.

Ze verheugde zich er ook op om wat meer tijd met Stina door te brengen. Misschien konden ze op Fårö samen ochtendwandelingen maken, en eens echt goed met elkaar praten. Dat was alweer een poos geleden, want ze hadden het allebei druk gehad met hun eigen dingen. Ze miste haar vriendin heel erg. Ze wisten alles van elkaar; ze hadden jarenlang alles met elkaar gedeeld en hadden een sterke band. Op Sam en de kinderen na stond Stina haar het meest na. Nu zouden ze een paar dagen op elkaar aangewezen zijn. Daarna wachtte hun het genieten van de natuur op Stora Karlsö. Ze glimlachte. Sam en zij hadden altijd veel geïnvesteerd in hun huwelijk. Dat was niet veranderd. Toen de kinderen nog klein waren zorgden ze regelmatig voor een oppas zodat zij een paar keer per jaar een lang weekend weg konden, alleen zij tweeën, zonder kinderen. Dit soort dingen had waarschijnlijk hun huwelijk in stand gehouden. Door al die jaren waren ze tot een solide eenheid samengesmeed. Ze hoorden bij elkaar, dacht ze toen ze haar koffiekopje volschonk. Dat was vanaf hun eerste ontmoeting al zo geweest en zou altijd zo blijven.